

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNDE AİLESEL FAKTÖRLERİN ETKİSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Edip ÖRÜCÜ *
Recep KILIÇ**
Özer YILMAZ***

ÖZET

Küçük Bu çalışmanın amacı girişimcilik eğilimini etkilediği düşünülen; yetiştiriliş tarzı, aile geliri ve girişimci bir aileye sahip olma gibi çeşitli ailesel faktörler ile üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada Balıkesir Üniversitesi son sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bir alan araştırmasına yer verilmiştir. Araştırmada anket tekniği kullanılmış olup, veriler SPSS 15.0 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçların yorumlanması için frekans analizi, Ki-Kare testi, Varyans analizi, Bağımsız T testi, Faktör analizi ve çapraz tablolar kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda kişilerin girişimcilik eğilimlerinin aile gelirinden etkilendiği görülürken; yetiştirilme tarzının ve ailede girişimci olup olmaması üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimi üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre daha çok girişimcilik eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Aile Faktörü, Girişimcilik Eğilimi, Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between various family factors, such as education style, family income, owning an entrepreneur family, and entrepreneurship tendency of senior class university students. The study contains a field research in Balıkesir university's senior class students. Data were collected by questionnaires and analyzed by SPSS 11.5 programme. The Frequency, Chi-square, One-Vat Anova analyze, Independent-Samples T Test, Factor analyze and crosstabs were used to interpret the results.

*Balıkesir Üniversitesi Bandırma İ.İ.B.F İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

** Balıkesir Üniversitesi Bandırma İ.İ.B.F İşletme Bölümü Öğretim Elemanı

*** Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme A.B.D Yüksek Lisans Öğrencisi

According to the research results, while it is observed that the entrepreneurship tendency of individuals is effected from family income; it is concluded that education style and whether there is an entrepreneur in the family has no effect on the entrepreneurship tendency of senior class university students. Moreover it is confirmed that male students have higher entrepreneurship tendency than female students.

Key Words: SMEs, European Union, Entrepreneurship, SMEs Funds, Business Development

GİRİŞ

İşletmelerin var olabilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi; emek, işgücü ve sermaye gibi kıt kaynakların bir araya gelmesi ile mümkündür. Bu kıt kaynakları bir araya getirerek, insanların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çaba sarf eden kişileri de girişimci olarak ifade edebiliriz.

Girişimcilik; çağdaş uygarlığın gelişiminin her döneminde bir yapı taşı olmuştur. Özellikle sanayi devrimi ve ülkelerin iktisadi programlarının liberalleşmesi ile de yükselen bir değer haline gelmiştir.(Kayalar ve Ömürbek, 2007:1)

Girişimcilik yazınının son dönemde giderek genişlemesi ile birlikte, farklı girişimcilik tipolojilerinin yanı sıra, potansiyel girişimcilere yönelik ilginin de arttığı saptanmaktadır (Erdem vd., 2002:1).

Bu çalışmanın amacı; potansiyel girişimci olarak ifade edebileceğimiz üniversite öğrencilerinin girişimci olmayı tercih edip etmemelerinde, aile faktörünün etkisini incelemek ve bu olgular arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

1. GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİ

1.1 Girişimcilik ve Girişimcinin Tanımı

Girişimcilik kavramı Fransızca “entrprendre” kelimesinden türemiş bir kelimedir (Arıkan, 2002:27). İngilizce Literatürde “entrepreneurship” olarak geçen bu tanım, Türkçe de daha önceleri “müteşebbis” kelimesi ile karşılanmıştır. Son yıllarda ise “girişimcilik” olarak kullanılmaktadır (Kayalar ve Ömürbek:2007:186).

Girişimcilik genel olarak bir iş kurma ile ilişkilendirilse de, bu anlatım zengin bir geçmişi ve daha tutarlı anlamları olan bu terimi açıklamakta çok yetersiz kalmaktadır (Dees:1998:1).

Sanayi Devrimine kadar girişimcilik; kişilerin kendi sermayeleri ile iş kurması olarak algılanmaktaydı (BİAE, 2007:11). Günümüzdeki girişimcilik tanımını ilk kullanan ise, 1734 yılında yazdığı bir eserde girişimciliği; “kârın ya da zararın riskine katlanan kimse” şeklinde tanımlayan Cantillion olmuştur (Moreland,2004:3). Fransız iktisatçı J.B. Say’dan itibaren bu kavram bir üretim faktörü olarak kullanılmaya başlanmıştır (Kayalar ve Ömürbek,2007:186).

Girişimcilik kavramından sonra “girişimci” kavramını da açıklamamız gerekmektedir. Girişimci en basit tanımı ile, risk alarak yenilik yapan kişi olarak tanımlanabilir (Çetindamar,2002:17). Hisrich, girişimcinin tanımında inisiyatif alma, kaynakları ve belirli durumları, değer ifade eden bir uygulamaya dönüştüren sosyal ve ekonomik mekanizmaları örgütleme ve yeniden örgütleme, risk veya başarısızlığı kabullenme unsurlarının da olması gerektiğini belirtmiştir (Gürol,2000:26). David Silver’e göre ise girişimci, işi planlayan ve örgütleyerek girdilerin işlenmesini sağlayan ve elde edilen çıktıyı da kârlılık yaratacak biçimde tüketicilerin kullanımına sunma becerisini gösteren kişi olarak tanımlanmıştır (Çetin:1996:30). Bir başka tanıma göre ise girişimciler; bir şirket kurup, bu işin ilerlemesi için para, zaman ve varlık koyan kişilerdir (Durham v.d,2006:57). Ducker’e göre ise (1986:2) girişimci; “değişken dünyada düzen yaratan ve bunun için refah kaynaklarını bir araya getiren ve organize eden” kişidir.

1.2 Girişimcinin Özellikleri

Girişimci insanın özelliklerini diğer insanlardan ayıran bir liste hazırlamak elbette ki imkânsızdır. Bununla birlikte; şu ana kadar girişimciliği inceleyen birçok araştırmanın, girişimcilik özelliklerinde belirli ortak kavramları içerdiğini görmekteyiz.

Girişimciyi ortaya çıkaran belli başlı özellikleri ve nitelikleri şu şekilde özetlemek mümkündür: **Girişimci;**

- Risk alabilmeli ve riske girmeyi varlığının bir parçası olarak görebilmelidir,
- Girişken olmalıdır (Çetin, 1996:31).
- Olaylar karşısında analiz yeteneği olmalı,
- Çevresindeki insanlara güven verebilmeli,

- Müşteri ve çalışanları ile iyi bir iletişim içinde olabilmelidir. (Kutanis,2003:60)
- Yaratıcı ve yenilikçi olmalıdır, (Demirel vd.,2007:48)
- Güçlü bir ikna yeteneğinin olması onun girişim konusunda daha başarılı olmasını sağlayacaktır,
- Sorunları hızlı bir biçimde çözebilme yeteneğine sahip olmalı,
- Liderlik yeteneği olmalı,
- İyi bir eğitim almalı, bir ya da daha fazla yabancı dil bilmelidir (Çetin,1996:31).
- Kendine güvenmeli,
- Vizyon sahibi olmalı,
- Strese karşı dayanıklı olmalıdır (Demirel vd, 2007:51-59).
- Kararlı olmalıdır(Durukan, 2005:134)

Yukarıda belirtilen girişimcilik özelliklerine; esneklik, fırsatçılık ve hayal gücü gibi özellikleri de eklememiz mümkündür.

2. GİRİŞİMCİLİK VE AİLE

AB'nin Girişimcilik; doğuştan gelen yetenekler ve çeşitli faktörlerin kişiyi etkilemesi ve şekillendirmesi sonucunda ortaya çıkar. Girişimcilerde bazı doğal yetenekler olsa da, bunların ortaya çıkması gerekir. Bu yeteneklerin orta çıkmasında aile, arkadaşlar, toplumsal çevre, teknoloji gibi birçok faktör etkili olmaktadır (BİAE,2007:16).

Bu çalışmada, girişimciliği etkileyen en önemli faktörlerden biri olan "aile" faktörünün üzerinde durulacaktır.

Aile; kişinin doğduğu günden, yaşamının sonuna kadar içinde bulunduğu bir etkileşim mekanizmasıdır. Çocuklarda yerleşen ve süreklilik gösteren pek çok davranış, ebeveynlerini model almaları sonucunda oluşmaktadır (Çerik,2002:2).

Aile, bireyin kişiliğinin oluşumunda ve toplumsallaşmasında etkin bir faktör olarak, toplumun sosyo-kültürel özelliklerini bireye aktarmaktadır. Böylece aile, birey davranışlarını düzenleyici bir sosyal ortam özelliği kazanmaktadır. Bireysel yaşamda insanlar, kişisel sorunlarıyla ilgili kararlarını bile kendileri kolayca alamamakta, güvendikleri ve inandıkları kişilerin görüşlerini alma gereği duymaktadırlar. Bu bağlamda, bireyin kararlarını etkileyen en önemli faktörlerden birisinin aile bireyleri olduğu düşünülebilir (Çerik,2002:3).

Ailenin içinde bulunduğu ekonomik ve toplumsal sınıf ile değerlerin yanı sıra, çocuğun aile içinde almış olduğu eğitim, görgü, onu yaşamı boyunca doğrudan etkiler. Çocuğun üretken alanlarda faaliyet göstermesi için teşvik edilmesi, girişimci olarak yetişmesinde olumlu bir etki yaratacaktır.(Durukan,2005:139)

3.GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNDE AİLE FAKTÖRÜNÜN ETKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde, Balıkesir Üniversitesi'nin çeşitli fakülte ve yüksekokullarında okuyan son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin ne kadar etkili olduğunu tespit etmeye yönelik yapılan araştırmadan elde edilen bulgular değerlendirilecektir.

3.1 Araştırmanın Amacı, Yöntemi ve Evreni

Araştırmanın amacı; potansiyel girişimci olarak tanımlanan üniversite öğrencilerinin, girişimcilik eğilimlerinde, aile faktörünün ne kadar etkili olduğunu incelemektir.

Araştırmanın evrenini , Balıkesir Üniversitesi Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu (B.T.İ.O.Y.O), Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi(B.İ.İ.B.F), Necatibey Eğitim Fakültesi (N.E.F), Fen Edebiyat Fakültesi(F.E.F), Mimarlık- Mühendislik Fakültesi(M.M.F) ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda(B.E.S.Y.O) okuyan yaklaşık 2500 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Çalışmada, veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket formunda; katılımcıların demografik özelliklerini, girişimcilik eğilimlerini ve kişilik özelliklerini tanımlamak amacı ile üç grup soru sorulmuştur. Anket formunun güvenilirliğini, herkes tarafından aynı derecede anlaşılıp anlaşılmadığını ve verilerin analizinin bir ön değerlendirmesi için pilot uygulama olarak 77 kişiye uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda verilerin güvenilirliği test edilmiş (%64) ve anket formunun uygulama için geçerli olduğu tespit edilmiştir. Ana kütle büyüklüğü 3000 kişi olan bir araştırma için % 5 güven aralığında örneklem büyüklüğünün 291 olması yeterlidir (Bayram, 2004:10). Bu bilgiler ışığında anket uygulaması, ana kütle sayısı 2500 olan fakülte ve yüksekokullardaki son sınıf öğrencileri içerisinde rastgele seçilen 375 kişiye yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmış ve bu anketlerden 332 tanesinin değerlendirmeye uygun olduğu

tespit edilmiştir. Değerlendirme sonucu elde edilen verilerin güvenilirliği hesaplanmış ve Alpha değeri % 68 çıkmıştır.

3.2 Araştırmanın Hipotezleri

Yukarıda belirtilen araştırma amacı çerçevesinde geliştirilen hipotezleri şu şekilde belirtmek mümkündür.

H1- Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma istekleri, ailenin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2- Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma istekleri, yetiştirilme tarzına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3- Üniversite son sınıf öğrencilerinin ailesinde (anne, baba ve kardeşler) girişimci olup olmaması ile girişimci olmayı düşünüp düşünmemeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4- Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma isteği cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

3.3 Araştırmanın Kısıtları

Verilerin tek bir üniversiteden toplanmış olması araştırmanın en önemli kısıtlarından birini oluşturmaktadır. Anket tekniği dışındaki veri toplama yöntemlerinin kullanılmamış olması araştırmanın diğer bir kısıtıdır.

3.4 Verilerin Analizi

Araştırmada elde ettiğimiz verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler için frekans analizi, Ki-Kare testi, Varyans (One-Way Anova) Analizi, Bağımsız t testi, faktör analizi ve çapraz tablolar kullanılmıştır.

3.4.1 Araştırmaya Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri şu şekildedir.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet			Yas					Toplam
			20 ve altı	21-22	23-24	25-26	27 ve üzeri	
Erkek	Okul	●B.T.İ.O.Y.O	2	17	13	14	0	36
		●B.İ.İ.B.F	0	1	4	3	0	8
		●N.E.F	1	9	5	8	0	23
		●F.E.F	7	20	10	0	0	37
		●MM.F	5	14	12	7	2	40
		●B.E.S.Y.O	1	6	5	3	0	15
		Toplam		16	67	49	25	2
Bayan	Okul	●B.T.İ.O.Y.O	9	16	6	0	1	32
		●B.İ.İ.B.F	0	0	3	1	0	4
		●N.E.F	2	19	8	13	2	44
		●F.E.F	16	20	6	0	0	42
		●MM.F	1	19	12	3	1	36
		●B.E.S.Y.O	0	6	2	2	0	10
		Toplam		28	80	37	19	4

Tablo 1. de görüldüğü gibi araştırmaya katılan katılımcıların 168’i bayan, 159’ u erkeklerden oluşmaktadır.. Araştırmaya katılan 5 katılımcı yaşını ve cinsiyetini belirtmediği için değerlendirmeye alınmamıştır. Katılımcıların 44’ü 20 yaş ve altında, 147’si 21-22 yaş aralığında, 86’sı 23-24 yaşında, 44’ü 25-26 yaşında ve 6’sı da 27 ve üzeri yaşlardadır.

Katılımcıların yetiştirilme tarzlarını tanımlama şekilleri Tablo 2 de gösterilmektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Yetiştirilme Tarzları

	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
• Baskıcı	16	4,8
• Serbest	33	10,0
• Kontrollü	111	33,5
• Güvene dayalı	167	50,5
• Kararsız	4	1,2
Toplam	331	100,0

Katılımcılardan 16'sı (%4,8) baskıcı (*Benimle ilgili kararlarda ailem etkilidir*) bir yetiştirilme tarzı ile yetiştirildiklerini ifade ederken, 33'ü (%10) serbest yetiştirildiğini (*Kendi kararlarımı kendim alırım ailem karışmaz*), 111'i (%33,5) kontrollü yetiştirildiğini (*Benimle ilgili kararları ailemle ortak alırız*) ve 167'si de (%50,5) güvene dayalı (*Ailem kararlarım güvenir, gerekmedikçe karışmaz*) bir yetiştirilme tarzı ile yetiştirildiklerini ifade etmektedir. 4 katılımcı bu soruya "kararsızım" yanıtını verirken 1 katılımcı ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 3- Katılımcıların ailelerinin Aylık Net Geliri

Aylık Net Gelir	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
• 500 YTL ve altı	40	12,1
• 501-900 YTL	104	31,4
• 901-1499 YTL	96	29,0
• 1500-2499 YTL	53	16,0
• 2500 ve yukarısı	38	11,5
Toplam	331	100,0

Katılımcılardan 40'nın (%12,1) ailesinin aylık geliri 500 YTL ve altında iken, 104 katılımcının (%31,4) ailesi ayda 501-900YTL arasında, 96 katılımcının (%29) ailesi 901-1499 YTL arasında 53 (%16) katılımcının ailesi 1500-2499 YTL arasında ve 38 katılımcının (%11,5) ailesi ise 2500YTL ve yukarısında gelir elde etmektedir. 1 katılımcı bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Tablo 4 de, katılımcıların ailelerinde (anne, baba ve kardeşler) kendi işini yapan (girişimci) bir kişinin olup olmaması ile ilgili bilgileri yer almaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların Ailelerinde Girişimci Olup Olmama Durumu

Ailenizde Girişimci Var mı?	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
• Evet	158	47,9
• Hayır	172	52,1
Toplam	330	100,0

Tablo 4 de görülebileceği gibi, katılımcıların 158 tanesinin ailesinde (%47,9) kendi işini yapan birisi var iken, 172 tanesinin (%52,1) ailesinde kendi işini yapan birey bulunmamaktadır. 2 katılımcı ise bu soruya yanıt vermemiştir. Sonuçlar birbirlerine çok yakın olmakla birlikte, katılımcıların ailelerinin çoğu (%52,1) başkalarına bağlı olarak çalışmaktadır. Kayalar ve Ömürbek'in (2007:190) belirttiği gibi bu durum katılımcıları, çalışma hayatında yakın çevrelerinden ve aile büyüklerinden gördükleri işleri yapmaya yöneltebileceği gibi tam tersi bir durum da sözkonusu olup katılımcıları girişimciliğe teşvik de edebilir.

Araştırmada katılımcılara, üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işlerini kurmayı (girişimci olmayı) isteyip istemedikleri sorulmuş ve sonuçlar Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Girişimci Olmayı Düşünüp Düşünmedikleri

Üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işinizi kurmayı düşünüyor musunuz?	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
• Evet	178	53,8
• Hayır	75	22,7
• Kararsızım	78	23,6
Toplam	331	100,0

Ankete katılanlardan 178 tanesi (%53,8) üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işini kurmayı istemektedir. 75 katılımcı ise (%22,7) üniversite bittikten sonra kendi işini kurmayı düşünmezken, 78 katılımcı (% 23,6) bu konuda kararsız kalmıştır. 1 katılımcı ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Ankete katılan öğrencilerinin çoğunluğunun (%53,6) üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işini kurmayı istemektedir. Bu oran; bu konuda daha önce yapılan bir çalışmada (Erdem vd.2002) ulaşılan orandan (%18) farklı bir orandır. Buda yapılan çalışmanın sonuçlarının çeşitli faktörlere göre değişiklik arz edebileceğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Üniversiteyi bitirdikten sonra girişimci olmayı düşünen 178 katılımcıya, onları girişimci olmaya yönelten en büyük etmenin ne olduğu sorulmuştur. Verilen cevapların dağılımı Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Girişimci Olmayı İstemelerinin Nedenleri

Sizi Girişimci Olmaya Yönelten En Büyük Etmen Aşağıdakilerden Hangisidir?	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
● Fazla para kazanmak	17	10,3
● Rahat çalışmak	22	13,3
● Bağımsız çalışmak	37	22,4
● Başarılı olabilme arzusu	45	27,3
● Kendini kanıtlama	16	9,7
● Sosyal statü sahibi olma	10	6,1
● Eğitimi iş yaşantısına aktarabilme	15	9,1
● Aile baskısından kurtulma	2	1,2
● Çocuklara miras bırakma	1	,6
Toplam	165	100,0

Katılımcılardan 17’si (%10,3) girişimciliği fazla para kazanmak için istediklerini belirtirken, 22’si (%13,3) rahat çalışma, 37’si (%22,4) bağımsız çalışma, 45’i (%27,3) başarılı olabilme arzusu, 16’sı (%9,7) kendini kanıtlama, 10’u (%6,1) sosyal statü sahibi olma şıklarını işaretlemiştir. Eğitimi iş yaşantısına aktarabilme şikkını, girişimci olma isteklerinde en önemli neden olduğunu belirtenlerin sayısı 15 (%9,1) iken, aile baskısından kurtulmanın önemli bir neden olduğunu belirten 2 kişi (%1,2) bulunmaktadır. 1 kişi (%0,6) ise, girişimci olma isteğinin en önemli nedeninin çocuklara miras bırakacak bir şeylerinin olmasını istediği şeklinde yanıtlamıştır. 13 kişi ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Katılımcıların insan ilişkilerinde kendilerini nasıl tanımladıklarına Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların İnsan İlişkilerinde Kendilerini Tanımlama Şekli

İnsan İlişkilerinde Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Asosyal bir insan değilim fakat bazen insanlara katlanamıyorum	77	23,5
İnsanlara karşı sonsuz bir güvene sahibim	20	6,1
Tanıştığım insanlara önyargısız yaklaşır ve tanımaya çalışırım	184	56,1
Çok az insanla ilişki içinde olmayı tercih ederim	47	14,3
Toplam	328	100,0

Tablo 7 de görüldüğü gibi katılımcılardan 77'si (%23,5) insan ilişkilerinde kendini “a sosyal bir insan değilim fakat bazen insanlara katlanamıyorum” şeklinde tanımlarken, 20'si (%6,1) “insanlara karşı sonsuz bir güvene sahip olduğumu”, 184'ü (%56,1) “tanıştığı insanlara önyargısız yaklaşır tanımaya çalıştığını” ve 47'si de (%14,3) “çok az insanla ilişki içinde olmayı tercih ettiğini” belirtmektedir.

3.4.2 Katılımcıların Girişimcilik Özelliklerini Ölçen Faktör Analizi

Araştırmamızın bu bölümünde, yakın bir zamanda üniversite eğitimlerini bitirerek iş hayatına girecek olan potansiyel girişimcilerin (üniversite son sınıf öğrencilerinin) girişimcilikte esas kabul edilebilecek özelliklerini belirleme amaçlı sorulan 13 ifadeden yararlanılmıştır. Bu bölümün boyutları faktör analizi sonucunda tespit edilmiş ve her faktör boyutunda yer alan yargılara ilişkin öğrencilerin katılım oranları değerlendirilmiştir.

Faktör boyutlarını belirlemeden önce faktör modelinin uygunluğunu test etmek için Barlett'in küresellik testi ve faktör analizinin geçerliliğini gösteren KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testi uygulanmıştır. Bulunan sonuçlar (KMO=0,769 ve Barlett= $\chi^2=860,402$ ve $p<0,05$) modelin ve faktör analizinin geçerliliği için gerekli olan asgari şartları sağladığı görülmüş ve analize devam edilmiştir. Faktör Analizi Sonucu Tablo 8 de verilmiştir.

Tablo 8: Faktör Analizi Sonuçları

	1	2	3	4
●İş başında olmayı ve sorumluluk almayı severim	,760			
●Çok çalışkan, sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmak isterim	,637			
●Ekonomik olarak bağımsız olmak isterim	,629			
●Bir şeye karar vermek o şeyi başarmak için en önemli adımdır	,594			
●Bir işte başarısızlığa uğradığımda, o işi yeniden yapmak için çaba sarf ederim	573			
●Kendi şansımı kendim yaratırım		,772		
●Yaptığım bir işte karşılaştığım eleştiriler beni o işten vazgeçiremez		,677		
●Yapmaya karar verdiğim bir işi mutlaka yaparım		,653		
●Yaptığım işte risk olması beni yıldırmaz		,583		
●Bir işte karşılaştığım sıkıntı ve engeller moralimi bozar			,865	
●Önemsiz aksilikler yaşanır ya da küçük hatalar yaparsam			,857	

sinirlerim bozulur				
•İleriye yönelik verdiğim kararlarda başkalarının onayını almam önemlidir				,785
•Gelişimimi takdir eden insanlar ararım				,712

Bu 13 ifadeye uygulanan güvenilirlik analizinin sonucunda Alpha değeri 0,6847 olarak bulunmuştur. Ayrıca Tablo 9'da da görüldüğü gibi 4 adet faktör oluşturulmuştur. Bu faktörler Tablo 9'da şu şekilde isimlendirilmiştir:

Tablo 9: Faktörlerin Oluşturulması

Faktör Tanımı	İçerdiği İfadeler
Faktör 1: Pozitif Bakış ve Bireysel Başarımın Yeterliliği	<ul style="list-style-type: none"> •İş başında olmayı ve sorumluluk almayı severim •Çok çalışkan, sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmak isterim •Ekonomik olarak bağımsız olmak isterim •Bir şeye karar vermek o şeyi başarmak için en önemli adımdır •Bir işte başarısızlığa uğradığımda, O işi yeniden yapmak için çaba sarf ederim
Faktör 2: Kendine Güven	<ul style="list-style-type: none"> •Kendi Şansımı Kendim Yaratırım •Yaptığım Bir İşte Karşılaştığım Eleştiriler Beni O İsten Vazgeçiremez •Yapmaya Karar Verdiğim Bir İş Mutlaka Yaparım •Yaptığım işte risk olması beni yıldırılmaz
Faktör 3: Olumsuzluklar karşısında Başarısızlık Korkusu	<ul style="list-style-type: none"> •Bir İşte Karşılaştığım Sıkıntı ve Engeller Moralimi Bozar •Önemsiz Aksilikler Yaşanırsa ya da Küçük Hatalar Yaparsam Sinirlerim Bozulur.
Faktör 4: Bağımsız Karar Alma ve Takdir Beklentisi	<ul style="list-style-type: none"> •İleriye yönelik verdiğim kararlarda başkalarının onayını almam önemlidir •Gelişimimi takdir eden insanlar ararım

1. Faktör olan “*Pozitif Bakış ve Bireysel Başarının Yeterliliği*” için katılımcıların cevaplarına bakıldığında katılımcıların pozitif bakış oranlarının yüksek olduğu görülmüştür.

2. Faktör olan “*Kendine Güven*” için katılımcıların kendilerine olan güvenin çok yüksek olduğu görülmüştür.

3. Faktörümüz olan “*Olumsuzluklar Karşısında Başarısızlık Korkusu*” ifadelerine verilen cevaplara göre ise; katılımcıların engellerden ve aksiliklerden, umutsuzluğa kapıldıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Zira bu 2 soruda “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” şıklarını işaretleyen öğrencilerin toplamı 170 kişiden fazladır.

4. Faktörümüzün sorularına katılımcıların verdiği cevaplar neticesinde, katılımcılarımızın çevresel beklentilere önem verdikleri ve takdir beklentisi içinde oldukları söylenebilir. Çünkü katılımcıların bu sorulara olumlu cevap verme oranları %70in üzerindedir.

3.4.3 Hipotezlerin Test Edilmesi

Girişimciliği etkileyen faktörlerden aile faktörünün en önemli bileşenlerinden biri gelirdir. Bu amaçla hazırladığımız hipotezin testi şu şekilde yapılmış ve sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

H1- Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma istekleri, ailesinin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 10: H1 Hipotezi ile İlgili Varyans (One-Way Anova) Analizi Sonuç Tablosu Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Girişimci Olmayı Düşünüyor musunuz?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	7,613	4	1,903	2,836	,025
Within Groups	218,084	325	,671		
Total	225,697	329			

CROSSTAB	Üniversiteyi bitirdikten sonra girişimci olmayı düşünüyor musunuz?			Toplam
Ailenizin aylık net geliri ne kadardır?	Evet	Hayır	Kararsızım	
500 YTL ve altı	18	11	10	39
501-900 YTL	64	21	19	104
901-1499 YTL	43	22	31	96
1500-2499 YTL	26	15	12	53
2500 YTL ve üzeri	27	5	6	38
Toplam	178	74	78	330

Sig değeri 0,05 ten daha küçük olduğu için (sig =0, 025) H1 hipotezimiz **KABUL** edilir. Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma istekleri ailesinin gelir durumuna göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Ailesinin geliri yüksek olan öğrencilerin, girişimci olma isteklerinin daha fazla olduğu çapraz tabloda görülmektedir.

Kişinin girişimci eğilimini etkileyen ailesel faktörlerden birisinin de yetiştirilme tarzı olduğunu söyleyebiliriz. Bu varsayım ile ilgili hazırladığımız hipotezimizin testi ise Tablo 11’de gösterilmektedir.

H2- Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma istekleri, yetiştirilme tarzına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 11: H2 Hipotezi ile İlgili Varyans (One-Way Anova) Analizi Sonuç Tablosu

Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Girişimci Olmayı Düşünüyor musunuz?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,594	4	,148	,214	,930
Within Groups	225,103	325	,693		
Total	225,697	329			

CROSSTAB		Üniversiteyi bitirdikten sonra girişimci olmayı düşünüyor musunuz?			Total
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Yetiştirilme tarzımız	Baskıcı	6	8	2	16
	Serbest	19	6	7	32
	Kontrollü	57	26	28	111
	Güvene dayalı	93	34	40	167
	Kararsız	3	0	1	4
Total		178	74	78	330

Test sonuçlarında da görüldüğü gibi p (0,930) değeri 0.05 ten büyük olduğu için H2 hipotezi **RED** edilir. Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma istekleri yetiştirilme tarzına göre anlamlı derecede farklılık göstermemiştir..

Kişilerin girişimciliğini etkileyen faktörlerden bir tanesi de ailede girişimci olup olmamasıdır. Zira insanlar ailelerini örnek alır ve onların yaptığı işlerden etkilenebilirler. Bu konuyla ilgili oluşturduğumuz H3 hipotezinin analiz sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

H3- Üniversite son sınıf öğrencilerinin ailesinde (anne, baba ve kardeşler) girişimci olup olmaması ile girişimci olmayı düşünüp düşünmemeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 12: H3 Hipotezi ile İlgili Ki-Kare Analizi

CROSSTAB		Üniversiteyi bitirdikten sonra girişimci olmayı düşünüyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Ailenizde girişimci olan varmı?	Evet	88	35	34	157
	Hayır	90	39	43	172
Toplam		178	74	77	329

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,608	2	,738
Likelihood Ratio	,609	2	,737
Linear-by-Linear Association	,601	1	,438
N of Valid Cases	329		

Ki Kare tablosunda görüldüğü gibi sig. değeri (Sig. = 0,738), 0,05 değerinden büyük olduğu için H3 hipotezi **RED** edilir. Üniversite son sınıf öğrencilerinin ailesinde (anne,baba ve kardeşler) girişimci olması ile öğrencilerin girişimci olmayı düşünüp düşünmemeleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin girişimci olup olmama isteğince cinsiyet farklılıklarının önemli rol oynayıp oynamadığını tespit etmek amacıyla H4 hipotezi geliştirilmiştir.

H4-Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma isteği cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

Tablo 13: H4 Hipotezi ile İlgili Bağımsız T Testi Analizi

Cinsiyet	N	Ortalama	Std.Sapma	Ser.Der.	t	P
Erkek	161	1,5901	,82517	327	-2,421	0,016
Bayan	168	1,8095	,81859			

P değeri 0,05 den küçük olduğu için (P=0,016) H4 hipotezi **KABUL** edilir. Üniversite son sınıf öğrencilerin girişimci olma isteği cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Ortalama sonuçlarına bakıldığında erkeklerin girişimci olma eğilimlerin daha çok olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisini incelemeye yönelik yapılmış bir çalışmadır. Verilerin analizi sonucu uygulamaya katılan üniversite son sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun 21-22 yaş grubunda oldukları ve çoğunluğunun aileleri tarafından “kontrollü” ve “güvene dayalı” bir tarzda yetiştirildikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Ailelerinin aylık gelir dilimi bakıldığında 500 YTL-1500 YTL gelir diliminde oldukları görülmektedir. Ailelerinde girişimci olan üniversite son sınıf öğrencileri ile olmayan öğrencilerin dağılımı yaklaşık olarak aynıdır.

Üniversite son sınıf öğrencilerinin yaklaşık % 54’ ü üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işini kurmayı planlamaktadır. Yaklaşık % 23’ ünün kendi işi kurmayı düşünmediği, % 24’ ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. Girişimci olmayı isteyen öğrenciler arasında onların bu düşünceye sahip olmalarında ki en önemli etkenlerin ise “Bağımsız çalışmak” ve “Başarılı olabilme arzusu” içerisinde olmalarıdır. İnsan ilişkilerinde, tanıştığı kişilere önyargısız yaklaşmaya çalışan ve onları tanımaya çalışma arzusunda olanlarda %56 gibi büyük çoğunluğu temsil etmektedir. Yapılan faktör analizi sonucu soru grupları “Pozitif bakış ve bireysel başarının yeterliliği”, “Kendine güven”, “Olumsuzluk karşısında başarısızlık korkusu”, “Bağımsız karar alma ve takdir beklentisi” şeklinde gruplanmıştır. Faktör analizi sonucu üniversite son sınıf öğrencilerinin pozitif bakış oranlarının yüksek, kendilerine olan güvenin fazla olduğu ancak olumsuzluklar karşısında başarısızlık korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca faktör analizi sonucunda, üniversite gençlerinin kararlarını alırken başkalarının görüşlerinden etkilendikleri ve takdir beklentisi içinde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma konusunu oluşturan hipotezler test edildiğinde, ailesel faktörlerden, aile gelirine göre üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma eğilimlerinde farklılık gözlemlendiği tespit edilmiştir. Gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının diğerlerine göre daha çok girişimci olma eğiliminde oldukları görülmektedir.

Yetiştirilme tarzına göre üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma eğiliminde anlamlı derecede farklılık olmadığı görülmüştür. Yetiştirilme tarzı olarak büyük çoğunluğun “güvene dayalı” bir şekilde yetiştirildiği ve bu tarzda yetiştirilen öğrencilerin girişimci olma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Üniversite gençlerinin ailelerinde girişimci kişilerin olması ile onların girişimci olma eğiliminde olup olmadıkları konusunda istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Ailede girişimci kişilerin olması üniversite öğrencilerinin girişimci olma tercihlerini etkilememektedir.

Üniversite son sınıf öğrencilerinin cinsiyet farklılıklarının onların girişimci olma tercihlerinde farklılık yaratıp yaratmadığını ölçmek için yapılan analiz sonucu; “Erkek” öğrenciler ile “Bayan” öğrenciler arasında girişimci olma isteği açısından istatistiksel açıdan anlamlı derecede farklılık olduğu gözlemlenmiştir. “Erkek” öğrencilerin “Bayan” öğrencilere göre daha çok girişimci olma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak üniversite son sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun girişimci eğiliminde oldukları görülmektedir. Ailelerin, gençlerin bu düşüncelerine destek verip onların girişimci olması konusunda ellerinden gelen destekleri sağladıklarında ülkemizdeki girişimci sayısında artış olacağı açıktır. Bundan dolayı, genç beyinlerin girişimci olma istekleri başarısızlık korkusu ile kırılmayıp, aksine moral ve destek ile bu isteklerin geçeye dönüşmesine katkı sağlanmalıdır. Burada aile desteğinin yanı sıra devletinde girişimci gençleri teşvik edici projeler üretmesi, ülkemiz açısından gelir ve refah düzeyinin yükselmesi bakımından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

ALPAY, Güven; BODUR, Muzaffer ve YILMAZ, Cengiz (2005) “*Corporate Entrepreneurship and Firm Performances: A Comprasion of The Efeects of Entrepreneurship Dimensions on the Performance Levels of Turkish Firms in Foreign Versus Domestic Markets*”, **International Journal of Business, Management and Economics**, cilt:1 sayı:3.

ARIKAN, Semra (2002), **Girişimcilik**; Ankara, Siyasal Kitabevi.

ARSLAN, Kahraman(2002). “*Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri*,” **Doğuş Üniversitesi Dergisi sayı:6 sayfa:1-11**

BAYRAM, Nuran (2004), **Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi**, Bursa, Ekin Kitabevi.

BİAE (Bandırma İktisadi Araştırmalar Enstitüsü) (2007); **Bandırma'nın Girişimcilik Profili** (Araştırma İnceleme Raporu no:AIR-1/2007) <<http://www.banaie.com/004.pdf>> (Erişim Tarihi:12.11.2007)

CEYLAN, Adnan ve DEMİRCAN, Nigar(2002). “*Girişimcilerin Başarı, Güç ve Yakın İlişki İhtiyaçlarının Kişilik Özellikleriyle İlişkisi Üzerine Düzece Bölgesindeki KOBİ'lerde Bir Araştırma*,” **21. Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu**, Kıbrıs

ÇERİK, Şule (2002). “*Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma*”; **Ege Akademik Bakış Dergisi; Cilt 2, Sayı 1** http://eab.ege.edu.tr/pdf/2_1/C2-S1-M3.pdf (Erişim Tarihi: 09.12.2007)

ÇETİN, Canan(1996). **Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi** İstanbul, Der Yayınları

ÇETİNDAMAR, Dilek(2002). **Türkiye’de Girişimcilik**, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.

DEES, J. Gregory, **The Meaning of Social Entrepreneurship** (31 Ekim 1998)

<http://www.ilr.cornell.edu/Lounsbury/coursefolder/se/meaning%20of%20se.pdf>

Erişim Tarihi: (02.01.2008)

DRUCKER, Peter F. (1986). **The Fronteriers of Management, Where Tommorw’s Decisions Are Being Shajoed Today**, New York, Harper&Row

DURHAM, Marcus O, DURHAM Robert A. and DURHAM Rosenary (2006). **Leadersip&Sucess, In Organizations,Culture& Ethics**, U.S.A, Fidlal Doubleday Scnd Printing

DURUKAN, Tülin (2005). “*Küresel Girişimcilik*”; Oya Aytemiz Seymen, Tamer Bolat (editörler) **Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmecilik**, Ankara, Nobel Yayın

ERDEM, Ferda(2001). “Girişimcilerde Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Tolerans İlişkisine Kültürel Yaklaşım”, **Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi** cilt:2 , sayfa:43-61

ERDEM,Ferda; ATSAN, Nuray; ÇİZEL,Berkay ve KARAKAŞ Kadriye (2002). “Girişimcili Eğilimine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Başarma İhtiyacı ve Kontrol Odağı Özelliklerine Bir Araştırma”, **10, Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı**, s:913-920

HOWELLS, Karen and KRIVOKAPIC, Branko Skoko(2005) “*Entrepreneurship and Cultural Practise: The Challenge For Turkish Cypriot Female Entrepreneurs*”, **International Journal of Business, Management and Economics**, cilt:1 sayı:3 sayfa: 29-45

KAYALAR, Murat ve ÖMÜRBEK, Nuri(2006). “Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi”; **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 21 Sayı 1, 185-200

KUTANİS, Rana Özen(2003). “Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü Kadın Girişimciler”, **11.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildirileri**, Afyon

MORELAND, Neil(2004). *Entrepreneurship and Higher Education; an Employability Perspective; Learning and Employability Series 6; Learning and Teaching Support Network Publish; New York*